Bettelheim over het Weensche avontuur

DOOR

L. V.

In de Nieuwe Tijd, jaargang 1919, is een opstel van Radek afgedrukt, onder den titel „Het Weensche avontuur" door Arnold Struthahn, waarin het optreden van Bettelheim in Weenen scherp gekritiseerd werd. Daar in een paar der laatste afleveringen van het Weensche tijdschrift „Kommunismus" (15 Aug./1 Sept.) Bettelheim zelf tegen dit artikel van Radek optreedt en uitvoerig de toenmalige gebeurtenissen in Weenen en hun beteekenis voor de communistische tactiek behandelt, is het van belang, ook hiermee de lezers van de N. T. op de hoogte te stellen, zij het ook slechts door een refereerend uittreksel van zijn stuk, dat te lang is om geheel te vertalen. L. V.

Het is noodig, de legende van de „Bettelheimerei", de legende van „putschisme" te vernietigen, die door Radek uitgevonden, een verderfelijke uitwerking op de communistische tactiek heeft uitgeoefend, daar ze door de opportunisten (Levi in zijn brochure, Smeral) gebruikt wordt om elke beginnende levende actie in den kiem te verstikken. Eerst moet een persoonlijke kwestie opgehelderd worden: Radek schrijft, dat het zoogenaamde mandaat van Bettelheim óf een phantasieproduct van een jong partijgenoot óf zwendel van een avonturier was; Sinovjef noemde mij een afgezant van de Hongaarsche radenregeering. In werkelijkheid heb ik (aldus B.) mijn opdracht gekregen van den vertegenwoordiger der Communistische Internationale in Boedapest, waar toen, vóór de officieele stichting van de 3de Internationale, de meeste draden samenliepen. Als nu Radek en Sinovjef zeggen, dat ik geen afgezant van de Internationale was, desavoueeren zij niet mij, maar mijn lastgever.

Dit geval van mij was niet het eenige; maar daar al herhaaldelijk afgezanten van de Internationale naderhand gedesavoueerd zijn, is het gevolg, dat als zij ergens komen, zij met twijfel ontvangen worden; want men denkt dan: later blijkt misschien toch weer, dat deze partijgenoot geen recht had tot zijn optreden. Dit vraagstuk mag wel eens onder de oogen gezien worden.

De K.P. van Oostenrijk werd in Nov. 1918 door een buiten de arbeidersbeweging staande persoon met eenige vrienden, meest intellectueelen, gesticht, die reeds met hun twintigen op 12 November een „proletarische dictatuur" hadden willen proclameeren. Doordat weldra de linksradicale oppositie van de S.D. onder Koritschoner zich „uit discipline", dus door invloeden van buiten, met haar vereenigde, kwam er een arbeidersgroep in. Maar de leiding bleef de oude; ze bleef buiten contact met de massa's, die ook de noodzakelijkheid van de nieuwe partij nog niet voelden. Wel groeide de ontevredenheid van de arbeiders, de teruggekeerde soldaten, de werkeloozen over de S.D.-partij, maar ze zagen nog niet, dat deze tot sterkste steunpunt van de bourgeoisie was geworden. De K.P. viel niet de S.D. scherp aan, voerde de massa's niet in een felle strijd voor opheffing van haar oogenblikkelijke nooden, die de S.D. zou dwingen zich steeds meer te ontmaskeren, maar schreef abstrakte artikelen. Zij sprak van de S.D. steeds als afgedwaalde zusterpartij; al haar streven was om weer met haar samen te gaan. Dit werd versterkt door de proclamatie van de radenrepubliek in Hongarije, waarbij de K.P. en de S.D.P zich samensmolten. Evenals de S.D. de Weensche arbeiders waarschuwde tegen navolging van het Hongaarsche voorbeeld, schreef de K.P., dat de oproep van Sinovjef slechts op de arbeiders van de Entente sloeg. Toen de S.D. pers aan de communisten verweet, dat de relletjes bij de demonstratie van invaliden en werkeloozen op 17 April hun schuld waren, verklaarden deze, dat zij al hun best hadden gedaan orde te stichten en excessen te verhinderen. Dit is (zie Marx, Kommunisten prozess) typische kleinburgerlijk. Over München schreef het orgaan der C.P. dat hier aan het proletariaat vreemde elementen, van buiten gekomen, meewerkten, die slechts verwarrend en storend konden werken. Voor Hongarije nergens geestdrift of sympathie, steeds koele skepsis en defaitisme. Was de S.D. de lakei der bourgeoisie, zoo was de C.P. de slippendrager der S.D. Tomann, lid van het partijbestuur, heeft dit duidelijk uitgedrukt door zijn verklaring, dat de rechterzijde, die steeds met de S.D. wilde samengaan, elk handelen onmogelijk maakte.

De links staande leden klaagden daarover dikwijls in Boeda-Pest, wezen er op dat in Oostenrijk overigens de toestanden voor een revolutie rijp waren, dat reiniging, reorganisatie der partij noodig was. Daarop werd ik in Mei 1919 naar Weenen gezonden met onbeperkt mandaat. De toestand was daar soortgelijk als in Hongarije vóór het proclameeren van de radenrepubliek. De bezittende klasse was machteloos tegen wanhoopsuitbasrtingen van het proletariaat. De arbeiders waren in onbeschrijfelijke ellende: laag loon, hooge prijzen door de valuta, stopzetting van steeds meer fabrieken, — in Weenen waren 150000 werke-

loozen, die 6 kronen per dag kregen! — met de invaliden en gedemobiliseerden was meer dan het halve proletariaat zonder werk. Het proletariaat zag, dat de macht van de staat weg was en een revolutie onweerstaanbaar. De kleine burgerij was in 't begin aan de kant van het proletariaat; later ging een deel naar de bourgeoisie over. De boeren woekerden alle andere klassen uit. De bourgeoisie steunde op de sociaaldemocratie als eenige steun. De arbeiders hadden hun arbeidersraden, die of vanwege de S.D. gedelegeerd waren, of ten minste lid of abonnee der S.D. moesten zijn. Maar het proletariaat kreeg steeds meer wantrouwen tegen de S.D. In Linz werd in Februari geeischt, dat de arbeidersraden onafhankelijk van de S.D. moesten zijn. Elders werd het kiezen der arbeidersraden door het geheele proletariaat, zonder onderscheid van partij geeischt. Was er een actieve C.P. geweest, dan zou deze stemming haar ten goede gekomen zijn: in het vooropstellen van de arbeidersraden blijkt de beteekenisloosheid der C.P. Dan was er een volksweer van proletarisch karakter, in de kazernes geheel geleid door door de soldaten gekozen soldatenraden, die in de S.D. het verst links stonden. Hun radicaalste deel had zich in het revolutionair soldaten-comité (R.S.K.) een strijdorgaan geschapen. De staatsbeambten toonden een desolaat beeld; zonder gezag, zonder middelen, want belasting werd niet betaald, en maar steeds meer papiergeld gedrukt. De burgerlijken en de S.D. predikten de aansluiting aan Duitschland als eenig redmiddel; maar Duitschland had geen levensmiddelen. In het proletariaat kwam de leuze op: aansluiting aan Sovjet-Hongarije.

In deze overrijpe revolutionaire situatie toonde de C.P. een afgrijselijk beeld. Na mijn aankomst in Weenen hoorde ik twee dagen lang niets dan persoonlijke twisten. En toen ik vroeg, om over den toestand van organisatie en de beweging bericht te geven, was het antwoord een pijnlijk zwijgen. Geen enkel organisatorisch resultaat, niets over den stand in de fabrieken, over vertrouwenspersonen, over de stemming der massa's; er waren geen organisatoren en sprekers, er was geen voeling met de soldaten. Alles stond los van elkaar, de ontevreden massa's stonden zonder leiding en organisatie, met de provincie was er geen verbinding. Buiten de C.P. was nog een groote groep, de federatie „Internationale" onder Wertheim, meest arbeiders, beproefde revolutionaren, die wel verbinding met de fabrieken had, en van samengaan met de C.P. wegens haar opportunisme en corruptie niets wilde weten.

De taak was duidelijk: uit de leiding der partij moesten de strevers en ijdele leiders, de onwetende en onzekere elementen, de parasieten verwijderd worden; een rotsvaste, energieke, opofferende leiding moest gevormd worden om vertrouwen bij de massa's te vinden. Dan moest de meening uitgeroeid worden, dat samengaan met de S.D. zonder

verraad aan de revolutie mogelijk was. Omgekeerd moest op het Hongaarsche voorbeeld gewezen worden, waar de S.D. leiders, pas door de communistische massa's verlaten, na de fusie ineens weer als commissarissen, bevelhebbers en leiders aan het hoofd komen en aan niets anders denken dan de revolutie verraden. Het moest duidelijk gemaakt worden, dat een revolutie zonder C.P. onmogelijk was, dat de S.D. niet revolutionair, maar de eenige steun der bourgeoisie was, dus vernietigd moest worden, en dat ook arbeidersraden slechts onder invloed der C.P. wapenen der revolutie konden zijn, dus de leiding der revolutie niet bij de arbeidersraden doch bij de C.P. moest berusten. Een derde taak was het samenvatten van alle revolutionaire groepen onder een centrale leiding. De vierde was de partij van het dwaze standpunt af te brengen, dat de werkeloozenbeweging een lompenproletarische was, en dus haar taak aan te wijzen om de werkeloozen als de verbitterdsten onder het proletariaat te organiseeren tot een stevige macht. Dan moest voor propaganda in de provincie gezorgd en de partijpers na van menschewistische elementen bevrijd te zijn, tot een dagblad gemaakt worden.

Niet zonder veel moeilijkheden te overwinnen gelukte het, in een week een groot deel daarvan tot stand te brengen. Een voorloopig directorium werd gevormd, uit Koritschoner, Wertheim, Tomann en Melcher bestaande; de conferentie van vertrouwensmannen nam na een tweedaagsche discussie het besluit tot afdanking van het oude P.B. aan, de fusie der groepen, het nieuwe directorium, en het besluit van de R.S.K om zich onder de opperste leiding van de C.P. te stellen; een secretariaat werd geopend, een program van actie onder werkeloozen en gedemobiliseerden werd opgesteld en de propaganda geregeld. Nu begon een intensieve arbeid; overal volgden vergaderingen elkaar, nieuwe communistische groepen schoten uit den grond, in Weenen en in de provincie, en de ouden groeiden. Stakingen braken uit, waarvan de leiding in handen der communisten was; tegen het dreigement der fabrikanten, de fabrieken te sluiten, werd de leuze van controle der productie opgesteld. Voor de werkeloozen en de soldaten werden hoogere uitkeeringen geeischt. Weenen was vol beweging van demonstreerende massa's, en het partijapparaat was te klein om de snelle groei bij te houden. Wat vroeger onmogelijk geacht was, was nu tot stand gekomen ; het contact met de massa's was verkregen, de beweging in groote lijnen organisatorisch samengevat.

Toen kwam, in de laatste week van Mei, een verordening van de sociaaldemocratisch-antisemitische regeering, om op 5 Juni een vierde deel van de volksweer te demobiliseeren. Dit stond in verband met een vroeger besluit van de soldatenraden, om niet toe te laten dat Oostenrijk een opmarschgebied van de Entente tegen Hongarije zou worden en om

met wapengeweld zich desnoods tegen de reaktie te verzetten. Reaktionaire troepen uit studenten, rijke boeren en officieren vormden zich; de ontbinding van de volksweer (dit vierde deel was natuurlijk slechts een begin) was daarnaast de ontwapening van het proletariaat. Sinds den oorlog was het gevaar niet zoo groot geweest. De C.P. was geheel eensgezind in de meening, dat hier verzet tot het uiterste geboden was. Met R. S. K. wilde het tot een actie van de volksweer zélf maken, die, als de regeering weigerde het besluit in te trekken, tegen haar op zou treden. De C. P. ried dit af, omdat de S.D. regeering dit als een militaire aanslag tegen de „volksregeering" zou voorstellen en haar onbewuste arbeiders tegen de soldaten zou ophitsen. De R.S.K. gaf toe; om het geheele proletariaat in de actie te betrekken, werd aangeknoopt aan de werkeloosheid, en soldatenafgevaardigden spraken in de vergaderzalen, waar moties tegen het decreet werden aangenomen, omdat het de werkeloosheid zou vergrooten. Na groote gemeenschappelijke protestvergaderingen van arbeiders, werkeloozen, gedemobiliseerden en soldaten verklaarde de regeering, de zaak tot 15 Juni uit te stellen: terugnemen kon zij het besluit niet, omdat de Entente het bevolen had. Er werd op gewezen, dat vlak na de wapenstilstand, toen alle orde in gevaar was, de volksweer goed gevonden was om het bezit der bourgeoisie te beschermen; nu werd zij als overbodig op straat gezet. De actie ging nu ook tegen het optreden der contrarevolutie, het zich wapenen der witte garden, de munitielevering aan de Tschechen, de gevangenzetting der communisten. In een groote vergadering op 1 Juni wees Tomann op de dictatuur van het proletariaat, waartegen de Entente machteloos zou zijn om legers te zenden. In de motie trad al duidelijk het inzicht op, dat de slag tegen de volksweer bedoelde het geheele proletariaat te treffen. Nu werden alle stroomen samengevat in een reuzendemonstratie op 5 Juni op een plein, waar, ondanks politieverbod, de volksweerbataillons en de arbeiders in massa verschenen en geordend langs de Ring trokken. Deze demonstratie was de imposante uitdrukking van de bliksemsnelle vooruitgang van het organisatiewerk, van de samenvatting van alle revolutionaire krachten in den loop van steeds breeder en dieper wordende actie. In de provincie ging het evenzoo.

De regeering gaf ontwijkende antwoorden: er waren geen contrarevolutionairen, en de ontwapening was een eisch van de Entente. Daarop was het onvermijdelijk, een volgende etappe in den strijd voor te bereiden. Als de regeering niet toegeeft, moet zij verjaagd worden en moet het proletariaat onder leiding der C.P. de macht in handen nemen. Nu begon een sterke agitatie onder het parool van de dictatuur van het proletariaat; en zij sloeg bij de massa's zoo in, dat sociaaldemocratie en bourgeoisie voor hun nederlaag stonden. In een zitting van het di-

rectorium op 12 Juni (waar het lid Melcher dadelijk demonstratief de zaal verliet) brachten vertegenwoordigers van de soldaten, van de fabrieken, van de werkeloozen rapport uit; daaruit bleek: de actieve medewerking of minstens de sympathie van de reusachtige meerderheid van het proletariaat en de soldaten in den strijd voor de dictatuur is ons verzekerd. Anderzijds was de bourgeoisie gedesorganiseerd, haar eenige stut, de S.D. ging onder, de politie was naar een melding aan de politiepresident onvertrouwbaar. De boeren waren nog niet georganiseerd; in de provincie was ook volksweer. De troepen van Sovjet-Hongarije stonden aan de grenzen Ook in andere landen was de situatie gunstig. Nooit was de bourgeoisie zwakker, nooit het proletariaat in grooter ellende, wanhopiger en meer tot strijd bereid als in die dagen. Dat was het historische oogenblik, waarop het proletariaat de macht moest grijpen. Door optreden van Oostenrijk kon de natuurlijke strategische zwakheid vanHongarije opgeheven worden;ook de innerlijke zwakte door het verraad der sociaaldemocraten in Hongarije (een nieuwe opbouw der C.P. in Hongarije was door het opportunisme van eenige communistische leiders onmogelijk) zou verholpen zijn, als in Oostenrijk het proletariaat de macht veroverd had.En Oostenrijk was een sleutelpositie voor de wereldrevolutie; Tsjechie zou in revolutie komen, en de werkingen op de verdere omliggende landen, Joegoslavië, Italië, Roemenie, Duitschland en de vredesonderhandelingen in Versailles waren onafzienbaar. Het ernstigste probleem was de verzorging met levensmiddelen; de S.D. wezen er steeds op, dat Hongarije zich zelf niet voeden kon, en dat elke verandering van regeering in Oostenrijk de hongersnood beteekende. Daarom moest er op gewezen worden, dat dit veel te pessimistisch was, en dat met eenige gunstige factoren de verzorging voor 9 maanden zeker was.

Er werd nu besloten, op 15 Juni een gewapende demonstratie van proletariaat en volksweer bijeen te roepen. Hongarije moest troepen tegen Pressburg zenden en een duidelijke verklaring over de levensmiddelen geven, Koritschoner zou 13 Juni naar Neunkirchen gaan en de arbeiders daar de radenrepubliek laten uitroepen; dit zou op de massa's op 15 Juni sterken invloed uitoefenen Een volksvergadering op 13 Juni eischt stormachtig de proletarische dictatuur.De regeering trekt haar dekreet voorloopig terug. Nu worden de tegenstanders mobiel; de districtsarbeidersraad neemt een motie tegen de C. P. aan; Fritz Adler dreigt. De regeering verbiedt de troepen de kazernes te verlaten. Eenige leden der R S.K. roepen de volksweer in naam van de partij op, daaraan stipt te gehoorzamen. De oude partijleiding, met Melcher, gaan de kazernes langs om tegen de demonstratie te propageeren; de kranten berichten, dat de demonstratie niet doorgaat. De vertrouwens-

mannen komen, ofschoon gewaarschuwd, op een onbeschermde plaats bijeen en worden, ten getale van 140, door de politie in hechtenis genomen. De arbeidersmassa's komen toch op 15 Juni op, hooren van de gevangenneming, en na een strijd met de politie, waarbij dooden vielen, bevrijden zij de gevangen leiders — die hen daarna tot ordelijk naar huis gaan aansporen. De volksweer wordt met groote moeite door de R.S.K. weerhouden, de straat op te gaan en de arbeiders tegen de politie te helpen. De arbeidersmassa's demonstreeren en trekken massaal heen en weer, de leiders, zoover ze niet gevangen zijn, blijven weg. Zoo liep de geestdriftig begonnen beweging in niets uit; onder een rotsvaste leiding was uit de groote beweging een zegevierende opstand geworden; lafhartig aarzelen en bewust verraad maakten haar tot een caricatuur. Het oorspronkelijke doel der actie, de intrekking van het regeeringsdecreet, was intusschen bereikt.

Om de juistheid van dit overzicht te bewijzen, kan nog verwezen worden naar de motie, die de rijksconferentie van de C.P.v.O. op 7-8 Dec. 1919 aannam, en die hier geheel afgedrukt wordt. Daarin staat o.a. .....„dat ondanks de machtverhoudingen in de industrieele deelen van Duitsch-Oostenrijk, die de dictatuur van een radenrepubliek mogelijk hadden gemaakt, door sabotage en lafheid in de C.P. en in de leiding der R.S K. dit verhinderd werd..... De toevallige uiterlijke vorm van het probleem was partijgenoot Bettelheim, een volkomen eerlijke revolutionair, wien het echter aan menschenkennis ontbrak en die daardoor toegankelijk was voor valsche berichten. De kern van het probleem was de innerlijke toestand der C.P. die in haar beslissende factoren uit weinig ware communisten, vele onafhankelijken, lafaards en saboteurs bestond....."

Radek stelt in zijn artikel vast, dat deze actie een gewone „Putsch" was, zonder het wezen daarvan nader aan te geven. In een ander geschrift definieert hij deze daardoor, dat een kleine groep van revolutionairen door een conspiratief voorbereiden opstand tracht de macht te veroveren. Maar er zijn gevallen dat dit heel goed gelukt is; zoo b.v. aan d'Annunzio in Fiume, aan Friedrich in Hongarije en tijdelijk aan Kapp in Berlijn. Daar behoefden slechts kleine troepjes in actie te treden, omdat overweldigende massa's achter deze acties stonden en de tegenstand onbeteekenend was. Radeks definitie is dus oppervlakkig en geeft het wezenlijke niet weer. Gaan wij de uitspraken van Marx na in zijn „Enthüllungen," in de Revue „Neue Rheinische Zeitung", en in zijn bespreking van Chenn, Les conspirateurs, dan blijkt het wezen van het „putschisme" in marxistischen zin te zijn, dat men een revolutie wil in een niet-revolutionaire historische situatie. Daaruit ontspringen alle begeleidende verschijnselen: klein aantal, samenzwering, romantiek,

de spontaniteit der massa's ontbreekt, de wil tot revolutie is maar bij enkelen, het contact met de massa's is los, de heerschende orde is vast. Daaruit volgt, dat in de tegenwoordige revolutionaire tijden van „putschisme" spreken en dit bestrijden hetzelfde is als het revolutionair karakter van de historische situatie ontkennen en een goed contrarevolutionair worden. Van putschisme spreken Bauer, Hilferding c.s.; voor hen is het logisch. Maar tegen „putschisme" te ageeren en tegelijk een communistisch revolutionair willen zijn, dat is leeg geklets of bewust bedrog. En dit bedrog is de kanker der communistische partijen in Europa. Niet het woordenrijke zinlooze vraagstuk van offensief- en defensieftactiek moet vooropgesteld worden in den strijd tegen het opportunisme, maar het antiputschisme, de „Radekerij" is het vraagstuk, waarachter de opportunistische kleine burgers iedere revolutionaire actie verraden en onmogelijk maken. Ten tijde van de Kapp-Putsch was deze Radekerij baas in de Duitsche partij; men wilde de leiding niet in de hand nemen, onder het voorwendsel, dat de meerderheid van het proletariaat niet achter de partij stond, in werkelijkheid uit vrees, dat bij het mislukken Radek de actie als Putsch zou doodslaan. In Italië, Bohemen dergelijke symptomen. Na de verkiezingsnederlaag in October 1917 verklaarde Josef Strasser, de hoofdredacteur van de Rote Fahne, de „geestelijk vertrouwbaarste communist" volgens Radek, deze nederlaag uit een behoefte aan rust bij het proletariaat; deze kleinburgerlijke schimmelplant verplaatste zijn eigen behoefte aan rust naar het proletriaat, in plaats van er op te wijzen, dat zelfs de S.D.P. toen radicaler was dan de door hem geestelijk geleide C.P.

Overigens, welke van alle definities men neemt, ook naar die van Radek was de actie op 15 Juni geen Putsch. Zij groeide uit van week tot week zich ontwikkelende bewegingen van de arbeiders en de soldaten, onder doelbewuste leiding van de C.P. tot een gesloten actie, die door de partijleiding, de leiders van alle arbeidersgroepen, van de soldaten van de provincie eenstemmig werd besloten; zij ontplooide zich open voor de geheele wereld, en achter haar stond de meerderheid van arbeiders en soldaten.

In revolutionaire tijden is daarom nog niet elke actie goed. Goed is een actie, die de revolutioneering der massa's bevordert. Dat blijkt dan daaruit, dat de aanhang en de invloed der C.P. groeit, waardoor in volgende acties reeds grooter massa's samenkomen.

Radek beweert, dat ik de Oostenrijksche Partij naar het verval voerde, reeds door den „vertrouwbaarsten communist" Strasser af te zetten, en dat de Juniactie een misdaad tegen de partij was. In werkelijkheid zijn alle veranderingen in de leiding door de conferenties van vertrouwensmannen besloten. De volgende rijksconferenties in begin Juli en in

December 1919 keurden de Juniactie goed Onmiddellijk na 15 Juni traden sociaaldemocratische arbeidersraden telkens voor communistische voorstellen op, vielen hun eigen organen en leiders aan, en deze, niet de communisten stonden steeds als beschuldigden. Politiegroepen verklaarden, niet meer tegen de arbeiders te willen optreden. Op 30 Juni bracht de C.P. in korten tijd een grootsche demonstratie bijeen,om op een vergadering van de rijksarbeidersraad druk uit te oefenen; op deze vergadering gingen tal van sociaaldemocraten met de communisten mee, die hun voorstellen zagen aannemen. Toen de Internationale tot de algemeene staking op 21 Juli opriep, verwierp de districtsarbeidersraad dit, op voorstel van Fritz Adler, met 165 tegen 76 stemmen. Daarop traden de arbeidersmassa's zelf in de fabrieken/op, besloten tot staking en dwongen de arbeidersraad tot een nieuwe stemming, waarbij nu 142 voor, 104 tegen vielen. Nog altijd bleef de districtarbeidersraad, die uit een veel vroegere verkiezing afkomstig was, achter bij de massa's, wier algemeene revolutionaire stemming hij niet meer weergaf. Het succes van de algemeene staking van 21 Juli was een gevolg van de Juniactie. Hieruit blijkt duidelijk dat Radek mij lichtzinnig en boosaardig beschuldigde.

Gaan we verder na, hoe ik door de Juni-misdaad de partij bedierf. In October en November kregen bij de verkiezingen der arbeidersraden in Weenen de communisten 424 mandaten, tegen vroeger, bij dubbel totaal aantal 175, dus een toename van 500%; uit tal van aparte cijfers blijkt de groei; en de Rote Fahne constateert ook, dat ze gemiddeld een vijfde der mandaten, op vele plaatsen veel meer, tot zelfs de meerderheid behaalden. Misschen zegt Radek: dat komt, omdat Bettelheim toen allang in de gevangenis zat en Strasser de krant redigeerde. Maar in denzelfden tijd namen dezelfde arbeiders op de conferentie van December een scherpe motie van afkeuring tegen de „menschewistisch gecompromitteerde" redacteur aan. En deze verkiezingen vonden plaats, nadat deze redacteur dag aan dag lijkengif in de ziel van het revolutionaire proletariaat goot, dat met liefde aan de traditie van Juni hing; in een tijd, dat overal de zaak van het communisme zwak en bijna hopeloos verloren scheen. Dit bewijst de waarde en de kracht van de Juni-actie.

Maar toen werd in December, mede onder invloed van Radek de strijd bijgelegd, Strasser bleef redacteur en kon ongestoord zijn werk voortzetten. De stemmenverhouding tusschen communisten en sociaaldemocraten, die in Nov. 1919 20%-10% was, zonk in October 1920 op 3%. In het arbeidersdistrict Floridsdorf, dat eerst 25% communisten gekozen had, zonk dit aantal op 4%. En zoo ging het overal; in geheel Oostenrijk bereikten de communisten 2½% van de sociaaldemocratische

stemmen. In November 1920 vertoonden de verkiezingen voor de arbeidersraden hetzelfde beeld: „De eenheid van het Oostenrijksch proletariaat is in de S.D. haast volledig verwezenlijkt." En bij de volgende verkiezingen is de relatieve invloed der communisten 3,3%, 2,1%, 1,2%. Dat is uw werk, Radek.

Radek beschrijft in een soort caberetscene, hoe het proletariaat zocht naar leiders, die het zouden kunnen bevrijden, en voegt er plechtig aan toe, dat het proletariaat slechts door zichzelf bevrijd kan worden. Wie het verloop der Juniactie heeft gevolgd, toen de arbeiders door hun saboteerende leiders in den steek werden gelaten, weet dat dat een goedkoope geestigheid is. Laat Radek anders ééne revolutie noemen, waarbij geen leiders aan het hoofd traden. Van het praatje van rondstrooien met geld is ook maar zooveel waar, dat er eerst te weinig spaarzaam mee werd gehandeld, tot ik zelf scherp de kasrekening ging revideeren; de stemming was voor en na 15 Juni zoo revolutionair, dat daarvoor geen geld noodig was. Radek bewijst uit een zin, die in een vertaling in „Der Kampf" stond, dat ik geen benul van communisme had; hij kan niet helpen, dat in het oorspronkelijke geschrift, waar de zin uitgelicht werd, deze heel wat anders beteekent. Zulk een zin vischt hij uit het verband en werkt daarmee. Maar in zijn artikel zwijgt hij volkomen over de momenten, waaruit de Juniactie ontstond: niets over de verordening van de regeering tot ontwapening, niets over de demonstraties van werkeloozen, van invaliden en gedemobiliseerden, niets over de politieke omstandigheden, waaronder de actie plaats vond. Hij doet het voorkomen, alsof ik zoo maar bevolen zou hebben, op 15 Juni de dictatuur van het proletariaat te proclameeren. Dat is echte marxistische kritiek van Radek. Een ander argument van Radek was: De partij had geen bekwame leiders, dus kon aan dictatuur niet gedacht worden. Het probleem, dat Radek hier niet ziet, is door het 2de internationale congres opgelost, dat er op wees, hoe onervaren arbeiders in het belang der dictatuur op verantwoordelijke posten geplaatst moeten worden. En op het bezwaar, dat de partij niet sterk genoeg was om de macht te grijpen, antwoord ik: in dien tijd waren er nog geen heldere denkbeelden over de rol der partij; ik was al overtuigd, dat de Hongaarsche methode verkeerd was, had ook getracht daar een zuiver communistische partij te herstellen en maakte in Oostenrijk elk streven naar samengaan met de S.D. onmogelijk, overtuigd, dat de C.P. de leiding moest hebben — later, toen Radek schreef, was dat al gemeengoed geworden. Maar te voren niet. Waar waren de communistische partijen, toen Sinovjef kort voor onze Juniactie schreef, dat binnen een paar maanden Europa communistisch zou zijn? En dan is sterkte der partij een relatief begrip: toen de bourgeoisie nog zwak was, zonder vaste macht, het geheele

proletariaat weifelend, toen had ook een niet zoo sterke partij het kunnen winnen. Ik beweer, dat de kleine Spartacusbond in Januari en Maart 1919 een grootere kracht vertegenwoordigde, dan nu de V.K.P.D. met zijn 500,000 leden. Toen tastte de bourgeoisie in het duister om, de massa's stonden niet vast achter de sociaaldemocratie, de Duitsche staat was verlamd, toen kon een partij met initiatief geweldige kracht uitoefenen; nu is de bourgeoisie tot de tanden gewapend, de groote massa staat onbewust achter Noske, Scheidemann en Hilferding, de staatsmachine is vaster, steunt op een klasseleger, de internationale toestand is vaster, wat beteekenen nu die 500,000 leden? De bijzondere omstandigheden in Oostenrijk maakten de C.P. relatief sterk; de massa's stonden niet meer achter de S D. Radek ontkent de mogelijkheid van revolutie, omdat de districtarbeidersraad tegen de actie was; hij weet blijkbaar niet, dat dit lichaam in Maart-April gekozen was, en de massa's niet meer vertegenwoordigde, die op 21 Juli recht tegen haar besluit handelden. En dan moet bij 't begrip meerderheid niet uit het oog worden verloren, dat Hongarije achter ons stond. Radek vindt het ook belachelijk, dat de datum vooruit vastgesteld werd; maar de datum der actie, 15 Juni, was door het regeeringsbesluit gegeven. Zegt overigens Trotzki niet in zijn artikel „De Octoberrevolutie" (K.J. Nr. 6), dat de Octoberopstand van te voren op een vaste datum (25 Oct. = 7 Nov. N.S.) vastgesteld was en ook plaats vond?

Zulk een kritiek, die kritiseert, zonder de eenvoudigste feiten te weten, en die dan het noodlottigste opportunisme de poort opent (in Tsjechie, Italië, Duitschland, Oostenrijk), en die zich dan, alweer zonder kennis van zaken inmengt in de details van het partijleven, dat is de echte Radekerij.

Daartoe behoort ook de fraaie uiting, waarin hij de sabotage en het verraad der oude afgezette leidertjes prijst als: „de kommunisten, die de Putschtaktiek van Bettelheim doorkuisten." Van deze Radekerij is Levi de leerling, die in 1921 in Duitschland precies deed, wat Radek hier prijst. De personen, die Radek in Oostenrijk aan het hoofd stelde en de partij te gronde richtten, hebben dan ook hun sympathie voor Levis optreden duidelijk geuit.

Ten slotte nog een paar woorden over het ontstaan van het geschrift, waaraan Radek zijn critiek vastknoopte. Na 15 Juni eischte ik maatregelen tegen de saboteerende elementen en voortzetting der actie, aansluitende aan de kwesties der woonhuren, der werkeloosheid, der gedemobiliseerden e.d. Het P.B. deed niets. De partijconferentie van 6 Juli eischte een nog veel radicalere politiek en voorbereiding tot het grijpen der macht op 21 Juli. Weer gebeurde niets. Tomann gaf een verklaring over 21 Juli, die juist het tegendeel uitsprak en de revolutio-

naire beteekenis van deze staking geheel ophief. Na 21 Juli drongen konferenties van vertrouwensmannen weer vergeefs op actie aan. Daarop trad Koritschoner uit het P.B. met een brief (hier afgedrukt), waarin hij het P.B. zijn gemis aan activiteit verwijt — alleen in het vervolgen van buitenlandsche partijgenooten trad het chauvinistisch op, om ze in de gevangenis te brengen — en verklaart, niet langer voor een phrasen-radicalisme verantwoordelijk te willen staan en een politiek, die niet de sociale revolutie dient. Ik hield toen op, de partij financieel te ondersteunen. De vertrouwensmannen van de industrievoorstad Floridsdorf, die Koritschoner volgden, besloten de partij nieuw te vormen en vroegen mij om een geschrift over de Juniactie op te stellen. Daarmee bezig, werd ik door de politie gevangen genomen; de minister gaf het manuscript aan Fritz Adler, die het in „Der Kampf" publiceerde. Dat gaf Radek aanleiding tot zijn ongelukkige kritiek. Hij vreesde, dat dat geschrift aan de C.P.v.O. nadeel zou doen; daarom moest hij de Juniactie en mij doodslaan en de saboteurs prijzen; door zijn persoonlijke tusschekomst verhinderde hij een saneering der partij. In December 1919 komt de oppositie nog voor 't laatste los, maar daar ook Koritschoner weer toegegeven heeft, werd de Radekerij meester van den toestand. En nu, drie jaar later is de C.P. v O. een quantité négligeable.

In een aantal stellingen vat de schrijver aan het slot zijn conclusies samen.